

Въведение:

Реката в кутията

Някъде на края на града, в малка къщичка, заобиколена от просторна градина, живееше червенокосото Ане заедно с майка си (таткото, когото тя посещаваше от време на време в един далечен град, беше напуснал къщата много отдавна, по време, за което тя вече не си спомняше). Всъщност името ѝ беше Ане Черноглавска, но всички я наричаха просто Червенокоска. Тя не се сърдеше, защото това име ѝ прилягаше от само себе си.

Ането беше на девет години, но височка на ръст, с кръгло луничаво лице, малко топчесто носле и буен перчем, който постоянно падаше в очите ѝ. Макар и вече доста голяма, тя с удоволствие играеше с играчки, от които в къщата имаше цели купове. Казвам „купове“, защото по-голямата част от тях можеха да се открият най-вече под формата на безразборно натрупани тук и там остатъци и части. Работата е там, че по характер Ането си беше доста гневлива. Да се живее с нея не беше лесна работа, особено за играчките, ако и те да не се оплакваша. Не че тя не ги обичаше или че не се грижеше за тях – напротив, обикновено Ането беше доста грижливо дете – но понякога ... Понякога просто я прихващаха дяволите и тогава за играчките настъпваша черни дни. Доброто, мило момиче изчезваше като по чудо и на негово място се появяваше едно друго, не-добро и не-мило, та даже доста зло същество, което ходеше начумерено насам-натам и само си търсеше с кого да се заяде. Тежко и горко на играчките, които му попаднаха пред очите в такива моменти! От тях обикновено оставаха само раздърпани или изпочупени парчета и Мама, която много се дразнеше от това, вече не веднъж бе заплашвала, че при следващия път ще има сериозно наказание. Някак си обаче все така се получаваше, че наказанието или не беше чак толкова сериозно или Мама просто го забравяше (тя беше много, ама наистина много заета) и след някой и друг ден всичко се разминаваше – за ужас на бедните играчки, разбира се.

Историята, която искам да ви разкажа, започна точно в един от тия трудни дни. Всъщност денят си беше много хубав – за всички освен за

Ането. Беше началото на лятната ваканция, времето вече достатъчно топло, за да може да се играе по цял ден навън, но не толкова горещо, че да е неприятно. Червенокоска бе прекарала почти целия ден в градината, опитвайки се да довърши индианската колиба, която бе започнала да строи преди няколко дни. Работата обаче вървеше трудно. Все нещо не се получаваше, все нещо падаше или пък изглеждаше толкова глупаво, че тя сама го разваляше. Мама, както винаги, имаше някаква спешна работа, седя цял ден пред компютъра, нервна и припряна, тъй че никой не можеше да помогне. Като за беля, всички съседски деца бяха потънали сякаш вдън земя. След дълги часове на упорити усилия Ането най-после реши, че работата не си струва труда и се прибра в къщи.

Къщичката, макар и малка, беше кокетна и уютна. На долния етаж се намираще обширна трапезария-кухня, до нея спалнята на Мама и „стаята за всичко“: един просторен килер, пълен със стари и непотребни вещи, в който Ането понякога прекарваше цели дни, измисляйки си истории пълни със заплетени ходове и лабиринти. Днес обаче тя не беше в настроение и затова направо се качи на втория етаж. Там беше работната стая на Мама и нейната собствена стая.

Да се каже, че стаята на Ането обикновено изглеждаше подредена и чиста би било преувеличено, разбира се. Е, с помощта на Мама тя успяваше да я държи повече или по-малко в ред, но това само в дни, по-добри от днешния. Откровено казано, детската стая днес изглеждаше така, сякаш през нея току-що е преминало стадо малки весели слончета. По писалищната маса безразборно бяха разпиляни писалки, моливи и бои за рисуване, няколко недовършени рисунки лежаха до катурнатия стол. Леглото, от което сутринта тя се бе опитвала да направи омагьосан замък, подозрително приличаше на индианската колиба на двора. Съдържанието на повечето рафтове и кутии покриваше пода – тя бе търсила инструменти за работата по колибата. Играчките, омърлушени и нещастни, се валяха по всички възможни и невъзможни места, повечето от тях вече в доста окаян вид.

Ането влезе в стаята, хвърляйки кръвожадни погледи във всички посоки и затърси нещо, на което да си изкара яда. Дотам обаче не се стигна: само с един поглед тя установи, че някой беше тършувал наоколо и, разбира се, това не можеше да остане безнаказано.

– Кой си е позволил? – от досада и раздразнение тя не можа да намери повече думи и кресна с цяло гърло – Ма-а-мо-о!

– Какво? – Мама, която безнадеждно закъсняваше с поредния превод, също не беше в най-чаровно настроение. – Не можеш ли да говориш малко по-тихо?

– Ти ли си разтребвала в стаята ми?

– Ах, разтребвала! Просто си търсих ножицата. Между другото, тя все още ми трябва.

– Ще я намериш в тоалетната – отвърна Ането троснато.

– В тоалетната? Откъде-накъде?

– Новата ми кукла има въшки. Все нещо трябваше да направя.

– Какво-о?

Ането видя как Мама задъхано се втурна в тоалетната. След миг тя се появи отново, държейки обезобразената плешива кукла в ръка.

– Това ... това е направо невъзможно! – Мама бе толкова ядосана, че Ането дори се постресна. – Само преди седмица я купихме и вече за нищо не става! Не, този път вече няма да мине! Да си знаеш: до Нова Година никакви играчки повече няма да купувам! До гуша ми дойде с това чупене!

Червенокоска тъкмо се чудеше дали да продължи да се чумери или, напротив, да признае вината си, когато на външната врата се позвъни. Поне за момента това ѝ се стори добре дошло и тя изхвърча по стъпалата надолу. В суматохата може би щеше да ѝ хрумне нещо по-добро от едно неприятно извинение.

Долу обаче я очакваше изненада, която почти я накара да забрави историята с куклата. Пред вратата стоеше висок стар господин. Той изглеждаше толкова необичайно, че в първия момент Ането дори се поуплаши. Облечен бе в дълго почти до земята палто (тя се изпоти само при мисълта за това колко ли е горещо да се носи такова палто посред лято). На главата му се кипреше висока шапка-цилиндър, украсена с блестящи златни звезди. Изпитото му скулесто лице, покрито от голяма, стигаща до гърдите брада, сигурно би изглеждало малко страшно, ако не бяха очите му – игриви и весели даже под тежките похлупаци на най-гъстите вежди, които Ането някога бе виждала.

– Добър вечер – поздрави господинът. Гласът му звучеше неочаквано младежки. – Казвам се Нерод Лапцев и търгувам с играчки. Мога ли да вляза за момент?

Ането бе толкова изненадана, че, преди да е разбрала какво точно става, вече водеше господина нагоре по дървеното стълбище. Старият очукан куфар на колелца, който той теглеше след себе си, поскърцваше провлечено на всяко стъпало.

– Мамо, мамо! Господин ... а-а-а – Ането се обърна за помощ към стареца.

– Лапцев. Нерод Лапцев – подсказа ѝ той.

– Господин Лапцев търгува с играчки. Целия грамаден куфар е пълен с играчки! – Напълно забравила за куклата, Ането вече мечтаеше за фантастичните изненади, скрити в стария куфар.

– Може би аз сам ще обясня по-добре – обади се господин Лапцев. – Думата „търговец“, страхувам се, е малко подвеждаща. Всъщност аз съм представител на един много стар, но за съжаление вече изчезващ занаят. Помежду си ние се наричаме *съхранители* на играчки, но понеже думата звучи непознато за повечето хора, то поне в началото ние се представяме като търговци. А ... хм ... Надявам се да извините тази малка ... хитрост.

Мама, която през цялото време бе слушала внимателно, започна да измерва господина с дълги, недоверчиви погледи. Той обаче не изглеждаше ни най-малко смутен и стоеше съвсем непринудено в средата на коридора, подпрян на огромния куфар.

– Бихте ли ми обяснили малко по-точно в какво се състои работата ви, – попита тя. – Някакъв вид реставраторска дейност, предполагам?

– О не, уважаема. Основната ми работа е свързана с издирване и спасяване на играчки, принадлежащи към някой от застрашените видове.

– Застрашени видове? Играчки? – Мама започна да се смее от сърце. – При нас май е пълно с такива. Ха, ха, ха ... Господин Лапцев, вие сте на път да направите сделката на живота си.

Старият господин леко се поклони.

– Именно, госпожо.

Сега обаче Мама наистина изглеждаше доста объркана, макар че си даваше труд да не го покаже.

– А сега сериозно, господине – каза тя, вече доста по-хладно. – Какво искате да ни продадете?

– Страхувам се да не прозвуча нелюбезно, уважаема, но на този въпрос винаги отговарям с една-единствена дума: НИЩО.

– Не разбирам тогава за какво става дума. Продавате ли играчки или купувате играчки?

– Нека да речем, че *разменям* играчки, уважаема. Ако успея да намеря някои от ония, които ме интересуват, разбира се.

Лицето на мама видимо се отпусна.

– А-а-а, най-последно започвам да разбирам. Вие сте колекционер, значи. Тук обаче едва ли ще е най-подходящото място за вас. При нас няма да намерите нищо по-старо от няколко месеца. По-дълго не оцеляват, горките.

– Няма значение – отговори господин Лапцев. – Мога ли да ги огледам отблизо?

– Ако сте ходили на война, може би ще издържите гледката. Заповядайте.

През следващите петнайсет минути Ането здравата се измъчи. Тя беше толкова любопитна да види какво съдържа големия куфар, че едва се съдържаше да не подкани господин Лапцев да привършва по-скоро. А той, като за беля, така се улиса, че сякаш напълно забрави всичко останало. Бавно и старателно прегледа всички играчки, които намери в стаята, като при някои използваше малка лупа, която извади от джоба си. От време на време се чуваше как мърмори под нос, веднъж или два пъти дори си записа нещо в малко джобно бележничко. Мама, която отново бе седнала пред компютъра и тракаше по клавишите, изглежда не се смущаваше ни най-малко от неговото присъствие. За Ането обаче времето се точеше бавно и лепкаво като петмез. На няколко пъти тя се опита да покаже нетърпението си като се изкашля доста високо. За момент дори се почувди дали наистина да не го подкани да привършва, но, неочаквано и за самата себе си, не се осмели. Нещо в поведението му я караше да се чувства неловко, а и повечето играчки действително изглеждаха така окаяно, че тя малко се притесни. Ами ако той не намери нищо интересно? Дали няма да си отиде без да е отворил куфара? За миг Червенокоска изпита нещо като съжаление: ех, ако в къщи имаше поне една здрава играчка! Тя обаче бе практично момиче и рядко си губеше времето с такива мисли, тъй че и сега се успокои набързо: ако нещо му хареса, добре; ако не, здраве да е. И без него ще се оправим ...

– М-да-а-а ... – обади се господин Лапцев най-последно. – Всичко е ясно. Вие бяхте напълно права, уважаема, – обърна се той към Мама, която веднага беше се появила на вратата. – Тук няма да намеря нищо ... съществено. Но, за да не се окаже, че съм ви губил времето напразно, бих искал да ви покажа една малка изненада. Иначе не би имало смисъл да идвам, нали така?

Той се наведе над куфара, отвори го и бавно изтегли отвътре голяма плоска кутия. Странна работа: Ането можеше да се закълне, че кутията беше по-голяма от куфара и все пак господин Лапцев я беше извадил пред очите ѝ. За подобни мисли обаче не ѝ остана много време, тъй като старецът бавно отвори кутията и я постави на пода ...

Отначало Ането помисли, че това е някакъв вид телевизор – някой беше ѝ разправял, че в Япония телевизорите могат да се гледат от всички страни. После веднага разбра, че тук си има работа с нещо много по-необикновено. Мама, която също не се нуждаеше от сто години, за да прецени какво вижда, вече бе приклепнала до отворената кутия и я разглеждаше с почтително недоверие.

В кутията течеше река.

Всъщност реката беше само част от играта – че това беше игра, нямаше никакво съмнение, макар че Ането никога през живота си не беше виждала нещо подобно. В дъното вляво, точно под лакътя на господин Лапцев, който се беше облегал на отворения капак, се намираще планина – толкова висока и стръмна, че Ането в никакъв случай не можеше да си обясни как се е побрала в една плоска кутия. Реката беше разделила планината на две и се бяхтеше в тесния каньон между двете половини – пенлива и бурна –, преди да се успокои и разлее нашироко между хълмовете, които заемаха останалата част от играта. Те бяха покрити най-вече с гъста гора, но тук-там можеха да се видят и открити поляни, по които се разхождаха дребни като буболечки горски обитатели. На няколко места се виждаха китни малки постройки – воденичка, рибарски кей, една къщичка, построена в клоните на дебело дърво, до която се стигаше с помощта на хитро измайсторена система от мънички стълби. Дори облаците, които се намираха точно под капака, изглеждаха съвсем истински и се движеха бавно, забулвайки върха на планината ... Гледката беше толкова невероятна, че Ането не успя да каже и дума, а само стоеше и гледа-

ше с широко отворени, немигащи очи. Старецът, очевидно доволен от произведеното впечатление, леко се усмихваше.

– Фантастично, невероятно, – обади се Мама след дълго мълчание. – Просто не мога да повярвам на очите си. Докъде са стигнали технологиите!

– Хм, малко *позабравени* технологии, ако ми позволите да забележа, уважаема. Тази игра е много по-стара, отколкото ние можем да си представим.

Главата на Ането се въртеше от възмущение. Измъчваха я толкова много въпроси, че тя просто не знаеше откъде да започне. Що за игра е това? Откъде я е получил старецът? Какво означава „стара“: та нали веднага се вижда, че всичко по нея е съвсем ново? И освен това ...

За въпроси обаче не ѝ остана време. Преди да се е опомнила, тя вече беше казала: „Искам я!“, а след това някак от само себе си всички други мисли излетяха от главата ѝ и единственото ясно нещо беше, че по-скоро ще умре на място, отколкото да се раздели с възшебната игра. Мама, която сама не можеше да откъсне очи от кутията, се изправи с нежелание и я прегърна през рамо.

– Ах, миличко, ние едва ли ще можем да си позволим такъв лукс. Тази игра сигурно струва цяло състояние. – Тя погледна към стареца, търсейки подкрепа. – Нали, господин Лапцев?

– Откровено казано, стойността на една такава игра едва ли може да се измери в пари.

– Искам я! – повтори Ането и прехапа устни, за да не се разплаче.

– Но, Ане ... – обади се Мама не съвсем уверено, вече предусещайки накъде върви работата.

– Искам я! – потрети Червенокоска, стискайки юмручета. Колкото и да се напъваше, нищо друго не ѝ идваше на ум и това още повече я ядосваше.

– Разбирам – каза господин Лапцев. – За такива случаи в нашата практика е предвидено специално правило, което гласи ...

– Искам я!

– ... което гласи, че по изключение една игра може да се *заеме* за няколко дни. Аз с удоволствие ще се възползвам от това правило.

– Ане, чуваш ли, господинът е съгласен да ни вземе играта. – Мама се вкопчи в новата идея като удавник за сламка.

Гората на Призраците

– Само няколко? – попита Ането разочаровано, после припряно добави: – Добре де, добре, съгласна съм.

Тя приклепна до играта и се опита да хване едно малко животинче, което ѝ се изплъзна с мълниеносен скок.

– А-ане! – обади се мама нервно.

– Какво? А, да ... Благодаря, много благодаря.

– Няма защо. – усмихна се господин Лапцев. – Това е просто част от работата ми.

– Но ние нищо не успяхме да предложим в замяна – каза Мама малко притеснено.

– Да-а-а, нещата тук са стигнали доста далеч. Но нека бъдем оптимисти и се надяваме, че това се отнася само до играчките. Впрочем, в това скоро ще се убедим на практика. – Старецът бръкна в джоба на палтото си, извади огромен часовник, погледна го и се разбърза. – О, времето лети! Госпожо, за мен беше огромно удоволствие ... До другата седмица, значи.

– Но вие не ни оставихте дори телефонен номер!

Кой знае защо Мама изглеждаше ужасно притеснена, почти засрамена. Господин Лапцев, вече на прага, се обърна и я погледна учудено.

– Какъв номер? – за момент той изглеждаше леко объркан, после се чукна с пръст по челото. – А, да ... толкова съм разсеян ... Не, всъщност няма нужда, аз и така ще ви намеря. Довиждане, уважаема. Довиждане, Ане.

Той се поколеба за малко и, преди да излезе, прибави:

– Желая ти ... сила.

Мама, все още объркана и притеснена, дълго гледа след него, почуквайки замислено по рамката на вратата.

***

Ането беше бясна. Вече втори ден играта отказваше да се движи.

Отначало всичко бе тръгнало чудесно и първите дни бяха изхвърчали неусетно. Тя бе така запленена, че ако не беше Мама, сигурно не би се сетила за ядене, а вечер се хвърляше в леглото едва когато не ѝ беше останала и капка сила. Магическата игра предлагаше все нови и нови изненади. Отначало Червенокоска се бе опитвала да хване някое от малките

същества, които я населяваха, но след като се убоде (или бе ухапана) до кръв, бързо се отказа. След това се зае да изследва местността. Между гъстите малки дървета не се виждаше особено много, но все пак тя установи, че животинчета се намираха само на отсамния бряг на реката. Изобщо, двете половини на играта (отсам и оттатък реката) изглеждаха много различни. Докато близкия бряг предлагаше тук и там по някоя поляна, то оттатък се простираше почти непроходим лес. Те се различаваха и по цвят: близката страна беше изпъстрена от весели петна – червени, жълти, кафяви, – докато далечната бе монотонно синьо-зелена, тук-там прокъсана от сиви дупки, сякаш някаква болест бе нападнала гората. Дори и птиците, които прехвъркваха насам-натам, се държаха далеч от тая страна. Каква бе причината за това Ането не успя да установи, пък и, честно казано, не обичаше да си блъска главата особено много, тъй че скоро се задоволи с изследване на отсамния бряг. А той бе изпълнен с различни, едно от друго по-интересни места. Колелото на малката воденичка се въртеше, весело потраквайки, къщичката в короната на дървото леко се полюшваше в такт с повееите на вятъра, а в каньона между двете половини на планината Ането откри цял водопад: смешно-сърдит в миниатюрния си размер, но въпреки това безкрайно красив и интересен. Изобщо, тя се бе забавлявала чудесно – докато вчера играта най-неочаквано бе престанала да се движи.

Отначало Ането отказваше да приеме, че магията е свършила. Тя дълго се сърди на Мама, която се опитваше да я успокои, после прегледа кутията от всички страни, за да види дали нещо не се е повредило, но накрая се принуди да се откаже. А това така я разгневи, че вече направо не се побираше в кожата си.

– Ще се помръднеш ли най-последно или да ти тресна един по мутрата?

– Ане, престани най-последно – обади се мама от съседната стая. – Вече сто пъти ти казвам: сигурно батериите са изтощени.

– Изтощени, как ли не! Оня старик ни е пробутал някакъв китайски боклук, но аз ще му намеря цаката! – Тя се опита да побутне реката, която се бе превърнала в нещо като твърдо желе. – Само да мога да разбера как се отваря.

– Не мога да понасям когато говориш с такъв тон! Остави играта на мира и иди да играеш навън. Цял ден нямам мира от тебе!

– Сега, сега.

Ако мама не беше толкова уморена, сигурно непременно би забелязала, че в тона на Ането се е прокраднала онази опасна нотка, която обикновено издаваше, че си е наумила нещо. Но, дали защото беше прекалено уморена или просто защото ѝ беше дошло до гуша, тя предпочете да прекъсне разговора. И за да покаже, че не иска да бъде безпокоена повече, затвори вратата на стаята си.

Ането само това и чакаше. Без да губи време, тя претърси всички рафтове и чекмеджета, докато намери големия чук, после пристъпи към кутията с присвити устни и намръщено чело. Тя бавно вдигна чука над главата си, поколеба се няколко мига, сякаш очакваше, че играта в последния момент ще се вразуми, после процеди през зъби:

– Като не щеш мира, на ти секира!

Бум! Тежкият чук се стовари точно върху средата на играта, някъде между воденичката и рибарския кей. За най-голямо удивление на Ането обаче нищо не се случило, само чукаът отхвъркна настрана сякаш беше от гума. Тя постоя няколко секунди без да може да повярва на очите си. После разбра, че нещо все пак беше се случило и се приведе любопитно, за да огледа нещата отблизо.

Първото, което забеляза бе, че играта е покрита от леко синьо-сиво сияние, сякаш над нея се бе спуснало тънко прозрачно було. После някъде в средата се появи малко пушечче, което бързо започна да се увеличава. Ането започна да се притеснява и понечи да изтича при мама, но с нарастваща уплаха установи, че не може да се помръдне от мястото си. Тук вече тя се стресна не на шега и се опита да извика, но и това не се получи – устата ѝ просто отказа да се отвори. Ужасена, тя с всички сили се помъчи да се измъкне от хватката на невидимата сила, която я държеше, но скоро се отказа. Отвсякъде я обгръщаше нещо като гъста кал и тя не можеше да помръдне дори клепач, камо ли да се движи или говори.

Междувременно малкото пушечче бе пораснало и се бе превърнало в нещо като висока фуния, обърната с тясната част надолу. Тя се въртеше с бясна скорост около себе си и бавно се приближаваше към Ането. Само преди няколко дни Червенокоска беше гледала по телевизията предаване за тропическите бури и сега с ужас разбра, че това не е пушек, а малък смерч. Едната ѝ ръка се повдигна от само себе си и се протегна към отво-

ра на фунията. „Не, не, не!“, опита се тя да извика, но вместо това безсилно подаде ръка и започна да наблюдава как смерча бавно я поглъща. Тялото ѝ започна да се изтънява и огъва като в анимационен филм. Невидимата сила я повдигна полека, после я обърна с главата надолу и започна да я набутва в отвора на смерча. „Като топка сладолед във вафлена фунийка“, помисли си Ането. После загуби ориентация и се остави да бъде носена: вече всичко ѝ беше безразлично.